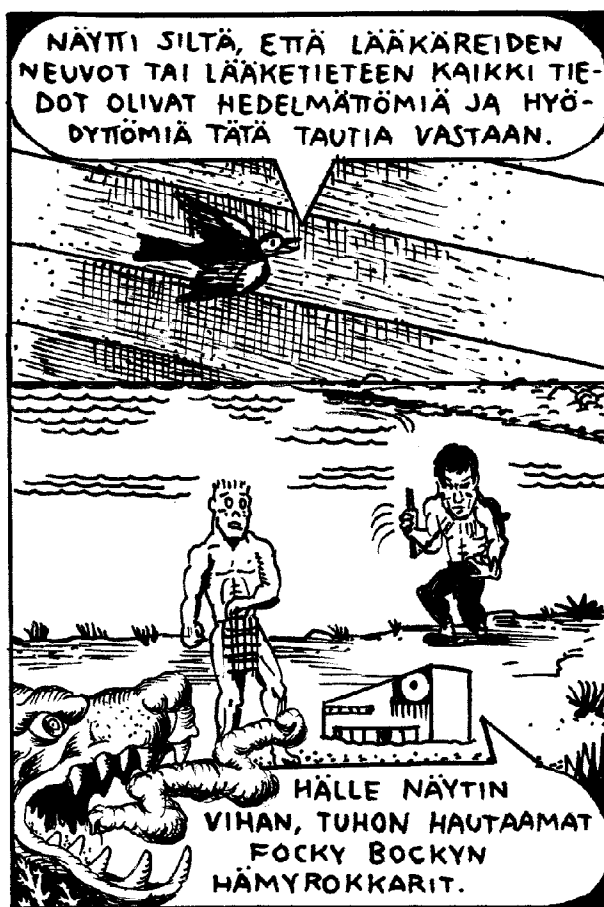
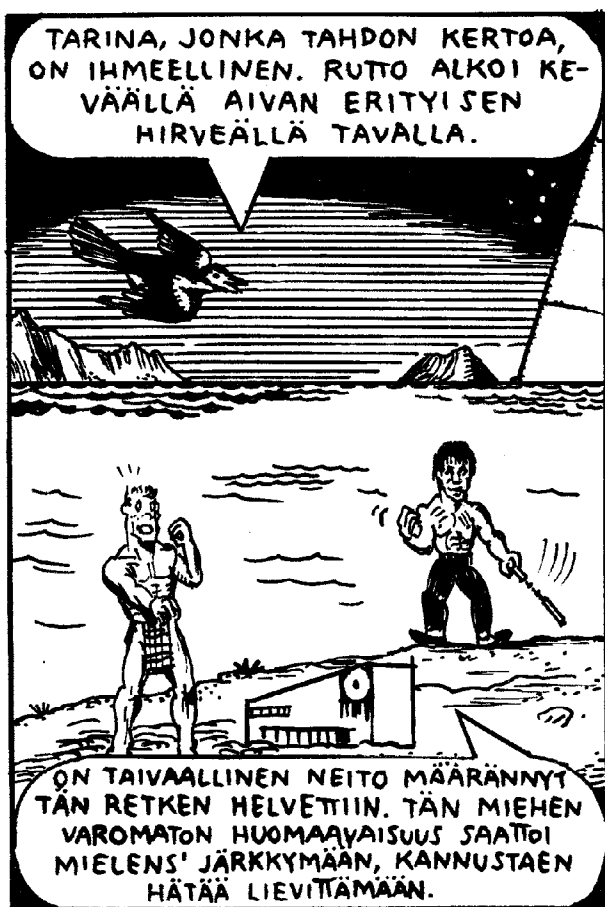

arviot

© GARY PANTER

Jätkä Helvetissä

Gary Panther

Jimbon Jumalainen Näytelmä – Jimbo Helvetissä & Jimbo Kiirastulessa Suom. Teemu Manninen (Huuda Huuda)

Mikäpä muukaan sopisi Helvetin nykykuvaukseen paremmin kuin kauppakeskus. Gary Panterin (s. 1950) helvettivariantin alussa kerrotaan teoksen olevan "Dante Alighierin Kuolemattoman Infernon Naurettava Väärin-Kertoelma".

Yhdysvaltalaisen vaihtoehtosarjakuvan merkittävimpiin teoksiin kuuluva *Jimbon Jumalainen Näytelmä* mukailee vapaasti Danten *Jumalaisia näytelmiä*. Danten kalmansynkät näyt ovat muuntuneet överiksi menneen kulutuskulttuurin rivoudeksi. Danten tilalla seikkailee lannevaatteen pukeutunut, karupiirteinen ja hieman hölmistynyt Jimbo, ja oppaana eli Vergiliuksen tilalla suorakaiteen muotoinen ehdonalaishartijarobotti Kapsäkki.

Teos liittelee vastakohtaisia sisältöjä toisiinsa nerokkaasti. Raa'at, post-apokalyptiset näyt ja populaarikulttuuriset viittaukset yhdistyvät perinteisen korkeataiteen ylevyyteen. Viittausuhteet muodostavat vaikean ja leikkisän visuaalis-kirjallisen verkoston. Panter leikittelee myös kuvan ja tekstin keskinäisellä suhteella. Kuvat etenevät nopeammin kuin runokielen koukeroissa

viipyylevä teksti.

Teemu Manninen on tehnyt loistavaa työtä suomentajana. Sekä vanhan, mitallisen runokielen että populaarikulttuuristen viittausten asiantuntijana hän on ollut juuri oikea valinta tähän vaativaan urakkaan. Mannisen oma runoilijankieli on tekstissä selvästi havaittavissa: runouden mitallisuudella taituroiva käännös sisältää hienoja rytmisiä jännitteitä ja poikkeamia.

Vivahteikas suomennos tekee vaikutuksen ja tuntuu paikoin jopa alkutekstiä kiinnostavamalta, vaikka sitä onkin noudatettu tarkasti. Kekseliäisesti käytetyt vaihtoehtoiset taivutusmuodot ja sanavalinnat vain tekevät suomenkielisistä ilmaisuista alkukielistä versiota hauskeampia. Manninen löytää arkisen puhekielen ja vanhan runokielen samankaltaisuudet ja hyödyntää ne.

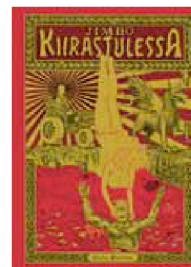
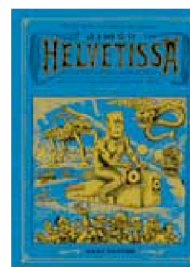
Jimbon Kiirastulen karun ensivaikutelman takaa lukijalle paljastuu huikea kirjallisuushistoriallinen alaviitteen varustettu sivistyspläjäys, joka herättelee kiinnostusta tutustua vanhan runouden aarteisiin. Mukana on Danten lisäksi Chauceria, Petrarcaa, Blakea, Ovidiusta, Boccacciota, Miltonia ja lukuisia muita. Lopputulos on kuvan ja tekstin vastakkaisasetiikan vuoksi mitä nokkelin. On riemastuttavaa tunnistaa äkisti esimerkiksi Aristofaneen (n. 445–385 eaa) *Sammakoiden* leik-

kisä kurnutus Jimbon puhekuplassa: "Brekekekex, ko-ax, ko-ax".

Manninen käyttää oivaltavasti vanhan kirjasuomen ortografian tyyliä 1300–1400-luvun runoilijoita siteeraavissa tekstikohdissa. Käännöstyön haasteellisuutta on lisännyt, että Panter on siteerannut teoksia hyvin vapaasti, yhdistellen ja muulellen.

A3-kokoinen, kullanhoitoinen nide on varsin näyttävä. Suomalaisversiossa *Jimbo Helvetissä* ja *Jimbo Kiirastulessa* on sovitettu yksiin kansiin, ja teosten välissä kirja on käännettävä ympäri. Suurikokoisia sivuja käännetessä kokonaisuuden rujo kauneus ja räävitön älyllisyys asettuvat lukijan eteen oudon juhlallisena ja jännittävänä.

VIRPI ALANEN

© REETTA NIEMENSIVU

Reetta Niemensivu Lempi ja rakkaus (Suuri Kurpitsa)

Kävelykengät, juhkakengät, talvikengät. Kengät. Jokaisella on useampia pareja kenkiä ja hajoneiden tilalle ostetaan uudet. Pitkä kihlaus, avoliitto, avioero. Nykyaikaa. Ennen vanhaan, aika josta Reetta Niemensivun *Lempi ja rakkaus* kertoo, kenkiä paikattiin viimeiseen saakka ja avio-
liittoja solmittiin.

Tarinan päähenkilöiden solmiminen ei kuitenkaan etene ajanmukaisesti. Kirja alkaa Lempin lapsuudesta. Jo pienenä tyttönä Lempi antaa tempuillaan puhumisen aiheita kylän juoruammille, jotka kantavat oman tehtävänsä albumin läpi odotetulla tavalla: "Kyllä siitä plikasta on sitten huolta vanhemmillensa." Ja ehkä näin jossain määrin onkin, sillä Lempi on utelias ja kokeilunhaluinen, välillä jopa kohtaloikkain seurauksin.

Lempi ei kuitenkaan ole kuin juorut vaan elämälle avoin tarinan edessä nuoreksi kasvava nainen, jonka elämään saapastelee penkkisuutari Väinö Järvinen. Reetta Niemensivu kuljettaa herkästi rakkaustarinaa niin kerronnan kuin ilmeikkäiden kuvien avulla. Intensiiviset yksittäiset kuvat tiivistävät hienosti kerronnan

linjaa, ja ne antavat tilaa lukijan omille ajatuksille.

Kirja kertoo kokonaisen kasvutarinan, joka on kuin lempikengät: omaan lestiin taipuneet. Ne sopivat tai eivät sovi kaikkiin tilanteisiin, mutta ne vetäistään eteisessä jalkaan, koska ne ovat turvalliset ja mukavat ja kaikkia muita kenkiä paremmat. Tällaiset kengät voi omistaa vain kerran ja vain kerran voi rakastaa.

Lempin ja Väinön rakkaustarina on tuttu maalauskertomus jo Hella Wuolijoen näytelmä-sarjasta *Niskavuori*. Niemensivu kertoo oman versionsa herkästi ja rakentaa tuoreen lopun, joka avaa koko tarinan ytimen uudelleen. Loppu herkistää samoin ottein kuin Petteri Tikkasen *Kanerva ja yks juttu*.

Reetta Niemensivun (s.1979) *Lempi ja Rakkaus* on ensimmäinen kaupallisen julkaisukynnyksen ylittänyt albumi. Aiemmin Niemensivu on julkaissut omakustanteet *L. Oner-va*, *Tuolta tulee Einstein* ja *Fanitytöt 1-3*.

MINKA HEINO

Jean-Michel Charlier ja Albert Uderzo Haikaralaivue 1: Ilmojen haukat Suom. Anssi Rauhala (Egmont)

Haikaralaivueen julkaisuhistoria Suomessa on hajanainen. Se on ilmestynyt suomeksi neljään eri otteeseen vuosina 1971–80. Kolme albumia ilmestyi 1970-luvulla, ja jatkosarjana sitä nähtiin Zoom ja Super-S -lehdissä eri nimillä. Nyt sarja tekee paluun, joka on tällä kertaa toivottavasti enemmän kuin pyrähdys.

Legendaarisen Piloten ensimmäinen numero ilmestyi lokakuussa 1959. Albert Uderzo oli tiukasti mukana sen luomisessa – taloudellisestikin – ja sekä toimi lehden art directorina että piirsi siihen kahta uutta sarjakuvaa. Toinen oli Ranskan ilmavoimien lentäjäsankareista kertova Haikaralaivue (Tanguy et Laverdure), jota käsikirjoitti Jean-Michel Charlier. Toinen oli puolestaan René Goscinny'n kirjoittama Asterix.

Pilote syntetettiin kilpailijaksi Spirou (Piko ja Fantasio) ja Tintin (Tintti) -lehdille. Jokaisessa itseään kunnioittavassa seikkailusarjislehdessä tuli olla tietyn tyyppisiä sarjoja: oli huumoripitoista seikkailua ja karjapaimenia sekä tietenkin lentäjäsarjakuva. Spiroulla se oli Buck Danny ja Tintinillä Dan Cooper. Haikaralaivue (Tanguy et Laverdure) kehiteltiin varta vasten uuteen Piloteen.

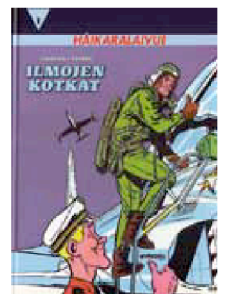
Haikaralaivue yhdistelee farssikomediaa ja seikkailua. Se ei ole hengeltään ja tyylistään lainkaan niin vakavahenkinen kuin 1947 aloittanut Buck Danny, jota Charlier myös kirjoitti. Päähenkilöinä on klassinen parivaljakko. Tanguy on vakavamielinen, komean seikkailullinen tyyppi ja pitkänhuis-
kea hessumainen Laverdure räiskähtelevä koominen aisapari.

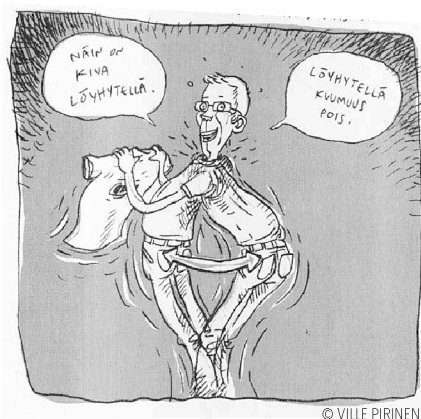
Ilmojen haukat on sarjan ensimmäinen albumi. Tarina sijoittuu ranskalaiseen lentotukikohtaan Marokossa. Alkupuoli esittelee hahmot, ja loppuosassa etsitään lumiseen Atlas-vuoristoon kadonneen ohjuksen huip-
pusalaista laitteistoa. Käy ilmi, että ohjuksen on radiohäirinnällä kaapannut tuntemattomaksi jäävä valtio.

Tarina on täynnä tiukkoja tilanteita ja huimaa lentoakrobatiaa, joka ainakin maal-
likosta vaikuttaa suhteellisen uskottavalta. Albumi jää sen verran tiukkaan tilanteeseen, että sen jatko-osaa jää odottamaan.

Uderzon erinomainen, yhtäältä koomi-
nen ja toisaalta realistinen piirrostyö tukee Charlier'n vauhdikasta käsikirjoitusta. Uderzon amerikkalaiset esikuvat Madin ja EC:n puolelta – Wallace Wood ja Jack Davis – näkyvät positiivisella tavalla dynaamisissa ja vauhdikkaissa piirroksissa.

Haikaralaivue tuli nopeasti niin suosituksi, että siitä tehtiin TV-sarja elävillä näyttelijöillä 1967–69. Asterixin suosion kasvetua

Ville Pirinen Yhdisti yhden toisen paikan (Suuri Kurpitsa)

Ville Pirinen *Yhdisti yhden toisen paikan* on itsenäinen sarjateos viime vuonna ilmestyneelle *Yhdisti yhden paikan*-pikkualbumille. "Alkusanoina" Pirinen avaa tarinankerrontaperinnettä, johon sarjakuvat perustuvat. Uskomaton sisältö on ehdottoman totta, mutta totuutta on toki tulkittu vaapaasti.

Tarinat etenevät luontevasti, ja niiden henkilöt ovat uskomattomuudessaan uskottavia. Tutun tutun tutuille sattuneita juttuja lukee pienen mutta kirveltävän ahdistuksen vallassa: odottaa, koska jollekin taas sattuu jotain kivuliasta, noloa tai hirveää. Silti on pakko jatkaa.

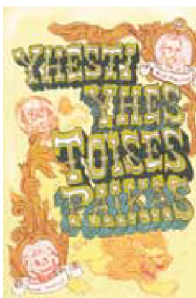
Loppukaneeteissa kommentoidaan tarinaa piirtäjän näkökulmasta. Se voi tuntua turhalta selittämiseltä, mutta toistaalta selitykset muodostavat tarinoille yhteen liittävän kehyksen jatkamalla alun kerronnallista tasoa. Ne myös tukevat tarinoinnin tuntua, kun kuvauksesta siirrytään "kommenttiraidalle".

Pirisen piirrosviiva on kaunista ja yksityiskohdista ja hahmot ilmeikkäitä. Toisinaan luonnostelu näkyy selkeästi: jälki on rentoa muttei räikeää.

Vahvimpana tarinana jää mieleen kertomus onnettomuussaltiltaista jumppamaikasta – ehkä sen ilmeisimmän väkivaltaisuuksien takia. Mieleenpainuva on myös toisen tarinan kauppias, joka hehkuttaa kuudella miljoonalla värillä painavaa printtikonettaan. Joku väitti tunnistaneensa tarinan miehen... vai oliko kyseessä sittenkin joku toinen äijä?

Yhdisti yhden toisen paikan edustaa kerrontatapaa, jolla ihmiset ovat todennäköisesti viihdyttäneet toisiaan niin kauan kuin ovat osanneet kommunikoida. Samankaltaisia juttuja jaksaisi lukea loputtomiin, albumi sopii matkakavihdykkeeksi julkisiin kulkuneuvoihin. Taskukokoisen läpyskän voisi myös ottaa mukaan baariin ja lyödä pöytään, jos puheenaiheet uhkaavat loppua. Yllättäen yksi jos toinenkin varmaan muistaisi, mitä yhdelle tyypille kerran yhdessä paikassa tapahtui.

HANNELE RICHERT

Jean-Claude Mézières & Pierre Christin Aika-avaaja Suom. Juhani Tolvanen (Kustannus Jalava)

Valerian-sarjakuva syntyi vuonna 1967. Valerianin tarina alkoi melko tavanomaisena humoristisena nuorten seikkailusarjana, mutta siihen tuli nopeasti syvempiä sävyjä. Ajankohdan sosiaaliset myllerrykset ylsivät myös sarjakuviin. Sarjaan ilmaantui poliittista ja yhteiskunnallista kommentointia sekä satiiria.

Epäisen avaruusseikkailun vaatteissa on kritisoitu kolonialismia, sukupuolirooleja ja uskontoa sekä uusimmissa albumeissa globalisaatiota ja liberaalia kapitalismia. Valerianin lähtökohtina toimivat avaruusoopperat, joissa maailmankaikkeus on monimuotoisen elämän ja kiehtovien kulttuurien kirjomaa.

Vaikutteita ja muistumia löytyy aina Frank Herbertin *Dyynistä* Douglas Adamsin *Linnunradan käsikirjaan* liftareille asti.

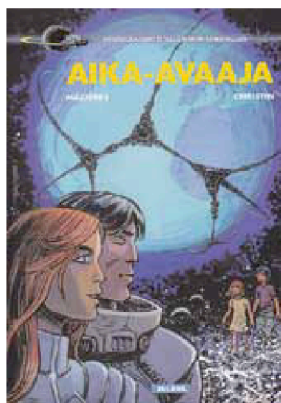
Sarjan parhaat albumit ilmestyivät joskus vuosien 1974 ja 1987 välillä. Tarinat väljähtyivät 1980-luvun jälkipuoliskolla ja etenkin 1990-luvulla, mutta piiristymisen merkkejä alkoi näkyä 2000-luvun alussa *Epävarmoina aikoina*-albumin myötä. Epävarmat ajat olivat myös lopun aikojen aloittelua. Tekijät alkoivat kerätä lankoja yhteen.

Uusi albumi on jatko-osa *Suuren Tyhjyyden reunalla* ja *Kivien järjestys*-albumeille. Trilogia on myös koko sarjan päätösosa. Trilogian keskeisessä osassa Valerian ja Laureline olivat matkanneet Suureen Tyhjyyteen, kaoottiseen paikkaan, jonne universumi on vasta laajenemassa.

Siellä he kohtaavat persoonattomat monoliitit, joita kutsutaan Wolocheiksi. Ne ilmestyvät kuin tyhjistä aiheuttaakseen vain tuhoa. Kerjäläisistä hylkiöiden Limbozien varjelema mystinen fetissi paljastuu kaivatuksi Aika-avaajaksi. Wolochien myötä koko tunnettu maailmankaikkeus on vaarassa.

Aika-avaaja kerii yhteen sarjan kaikkia aikaisempia jaksoja. Kaikki vanhat tutut kerätään yhteisrintamaan Wolochien uhkaa vastaan. Trilogian osien lisäksi siis myös muut albumisarjan osat on syytä olla hyvässä muistissa, jotta Aika-avaajasta voisi nauttia täysillä. Valerianin pitkäaikaisille ystäville albumi on mukavaa nostalgista muistelua. Suhteellisen mukavan ja seesteisen päätöksen sisältävä lopetus 43 vuotta kestäneelle avaruussaa-galle.

TIMO RONKAINEN

Hanna Arvela ja Samuli Sarén Sanoisitko kuskille päivää (Zum Teufel)

Takakannen mukaan *Sanoisitko kuskille päivää* on jonkinlainen bussikuskin oikeuksia ajava manifesti. Teos pyrkii ravistelemaan ennakkoluuloja, joiden mukaan kuljettajat ovat "ihmiskunnan pohjasakkaa".

Kirjan päähenkilö on nimettömäksi jäävä kusi, jonka lapsuudenunelma oli päästä bussinkuljettajaksi. Todellisuus osoittautui kuitenkin vaikeammaksi. Työ on perseestä ja palkkakin huono, kuten kutsumusammateissa kai yleensäkin.

Tapahtumat koostuvat lyhyistä muutamien sivun luvuista, joissa käsitellään kuskin elämää eri kannoilla: suhteita naisiin, miehiin, kollegoihin. Sijansa saavat myös elämän tärkeät tapahtumapaikat: koti, ruokapaikat, baari ja tietenkin linja-auto.

Piirroksia on yksinkertaista, pahkasika-maista. Paikoitellen mietin, että aikaa kuvitukseen olisi voinut käyttää enemmänkin.

Kirja on painettu sinisellä musteella ohuella, huokoisella paperilla ja toisi ilman kovaa kansia mieleen Helsingin Seudun Liikenteen ja VR:n julkaisemat aikataulukirjat. Yhdistelmä tuntuu hiukan kummalliselta.

Otsikot herättävät kirjassa eniten huomiota. Ne on tehty valokuvaamalla bussista löytyviä kylttejä ja laittamalla tilalle halutut tekstit. Kuvat vievät jokainen kokonaisen aukeaman, yhteensä kolmanneksen kirjan 80 sivusta.

Nykyään bussikusi on yhä useammin nuorehko somali kuin kirjan esittelemä yli-painoinen keski-ikäinen mies. Kirja alkaa hiljalleen kertoa jo menneisyyden maailmasta. Se antaa murheellisen kuvan miehestä, jolle ei jää töiltään muuta elämää.

Sarénin ja Arvelan teos ei juuri muuta takakannessa esitetyjä ennakkoluuloja. Se lähinnä vahvistaa ne tosiksi, vaikka taustoittaaakin. Kuskit syntyvät asiakaiden paineessa.

JUHO P.E. SALO

Hannerlina Moisseinen Setit ja partituurit – Häpeällisiä tarinoita (Huuda Huuda)

Jokaisella meistä on häpeällisiä kokemuksia, jotka muistamme vielä vuosienkin päästä punastuen. Häpeään ei tarvita kovinkaan merkityksellistä tapahtumaa. Se voi olla aivan mitätön asia, joka jää vaivaamaan, vaikka kukaan muu osallinen ei juttua enää muistaisikaan. Sosiaaliset käytöskoodit ovat mutkikkaita.

Näihin pieniin tosielämän häpeäntunteisiin on tarttunut Hannerlina Moisseinen tarinakokoelmallaan. Myös Ville Pirinen on hyödyntänyt hieman samankaltaista teemaa *Yhdesti yhes paikas* ja *Yhdesti yhes toises paikas* -albumeissaan. Tosin Pirisen sarjakuvat menevät enemmän urbaanien legendojen puolelle, kun taas Moisseisen tarinat olisivat voineet tapahtua kenelle tahansa.

Moisseinen on kuvataiteilijana hämmästyttävän monipuolinen. Hän yhdistelee sarjakuvapiirustukseen muun muassa vesivärimaalauksia, liitupiirrosta ja erilaisia perinteisiä käsityötekniikoita, kuten ristipistoja ja kirjontaa. Vastaavia tekijöitä ei ole monta. Lähin esimerkki lienee ruotsalainen Åsa Grennvall, joka on tehnyt sarjakuvaa esimerkiksi kanavatyötekniikalla.

Tyylilaji tuo sarjakuviin mummolamaisista kodikkuutta, joka sopii rupattelevaan kerrontaotteeseen. Moisseisen viehtymys niin suulliseen kuin esineelliseenkin kansanperinteeseen näkyy hänen töissään vahvana. Edellinen albumi *Sen syntyy* koostui vanhoista vienankarjalaisista tarinoista.

Kokoelman sarjakuvat ovat ilmestyneet aiemmin eri julkaisuissa, kuten Glömp-antologiassa. Albumin valopilkuksi nousee Kemin sarjakuvakilpailun voittanut nimitarina "Setit ja partituurit", jossa nuori mies kertoo kavereilleen Karzan-sarjakuvaaan liittyneestä nolosta varhaisnuoruuden itsetyydytyskokemuksesta.

Varsinaisten häpeällisten tarinoiden lisäksi albumissa on sarjakuvia, jotka eivät kovinkaan hyvin häpeäteemaan, kuten *Raivoa ja lamaannusta* -antologiassa ilmestynyt, kokonaan käsityötekniikoilla toteutettu "Tyttö, joka näki ponin". Nämä tarinat rikkovat hieman albumin teematista yhtenäisyyttä, vaikka ne sopivatkin tyylillisesti kokoelmaan.

Kauniille ja hyvin tehdyille albumille olisi jäänyt kaipaamaan hieman lisää pak-suutta vaikkapa

juuri häpeällisistä tarinoista. Muutaman vuoden päästä kokoelma-albumiin olisi varmasti löytynyt lisämateriaalia, jolloin tarinat olisi voinut jakaa selkeämmin omiksi teemaattisiksi kokonaisuuksikseen.

REETTA LAITINEN

Jarno Latva-Nikkola Jarno Markuksen kauneimmat (Huuda Huuda)

Jarno Latva-Nikkolan esikoisteos *Tunteiden maisteri* julkaistiin kaksi vuotta sitten. *Jarno Markuksen kauneimmat* on kokoelma sitä ennen ja sen jälkeen julkaistuja sarjakuvanoveja sekä luonnoskirjakuvia. Varhaisempien töiden piirrosjälki vaikuttaa olevan huolitellumpaa, mutta kertonta lennähtää kunnolla käyntiin vasta myöhemmässä tuotannossa.

Le Dernier Crî -henkiset välikuvat tarjoaisivat ehkä lukijalle hengähdystauon tarinoiden välillä, jos sisältö olisi loivempi. Tällaisenaan ne antavat uutta, hämmästyttävää ajateltavaa. Josain lähistöllä väijyy Kalervo Palsan haamu.

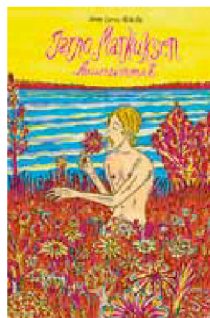
Latva-Nikkola on parhaimmillaan pidemmissä tarinoissa. Mukana on aineksia populaarikulttuurista, Suomi-filmeistä Aku Ankkaan. Kerronta viihdyttää vaikuttamatta tyhmältä. Tämän tästä kerronnan pintataso romahtaa, ja ihmisen naurattavuus paljastuu katarttisella tavalla. "Keisarin uudet vaatteet" -asenne tunkee julkisivun läpi useimmiten pikemminkin ihmettelyn kuin ilkeyden kautta.

Tunteiden maisterista tuttu parisuhdeproblematiikka on hyvässä vauhdissa jo kolmiosaisessa Mulkerot show:ssa. Pessimistinen mieskäsitys on tuttu Homerin ja Uuno Turhapuron kaltaisista hahmoista, mutta Latva-Nikkola näyttää antisankariuden taustalla piilevän huonon itsetunnon jo absurdia hipovassa mittakaavassa – niin, ettei sille voi kuin nauraa. Nuoruuskuvauksessa "Lapsuuteni savotat" esipuberteettiset pojat seilaavat viattomuuden ja yhä hurjempien seksitarinoiden väliä. Tarina näyttää, miten omaa kylkeä ryhdytään jo varhain kiillottamaan niin, että toinen häikäistyy ja joutuu myöntämään tappionsa. "Kiimanevan kaunis Regina" hyppää splatterin puolelle, sen elementit ovat tuttuja kirjan roiseista välikuvista.

Kannessa sokea mies haistelee kukkasta verenpunaisella niityllä. Kuva kertoo oivasti sisällöstä: herkältä vaikuttava hetki alkaa tarkemmin katsottuna epäilyttää. Keto onkin kuin tulimeri ja kukkasat letkumaisia lihansyöjäkasveja.

Karkea piirrosjälki ei ehkä miellytä kaikkia, mutta se tukee tarinoiden henkeä. Kokonaisuudessaan albumi on hieno, monitasoinen ja pieteteillä toteutettu katsaus sarjakuvataiteilijan tähänastiseen tuotantoon.

HANNELE RICHERT

Jarkko Vehniäinen Kamala luonto (Zum Teufel)

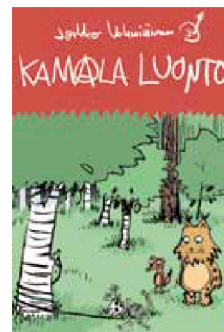
Luin strippikokoelman ilman ennakkoodouksia tai taustatietoja. Myöhemmin minulle selvisi, että sarjakuva on kuulemma tyrmätty liian ilkeänä sanomalehtien sivuille. Kuulostaa oudolta, sillä päällimmäiseksi jäi tunne, että tekijä pidättelee ja sensuroi itseään. Tylyyttä ja ilkeyttä puuttuu – sarjasta, jonka idea on juuri se, että luonto ei ole ihan kiva vaan aika julma paikka.

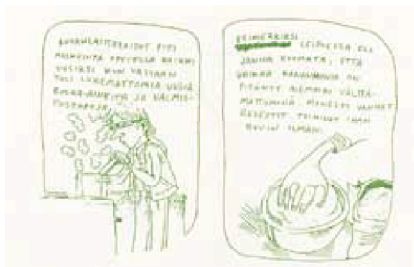
Kamalassa luonnossa huvittavimpia ovat usein synkimmät vetäisyt kuten lampaan irtopäällä tehdyt käytännön pilat tai yllättävä kohtaaminen joulupukin kanssa. Välillä tuntuu silti kuin lukisi Koululainen-lehden sarjakuvaa, jossa heittäytytään hurjaksi, kun sanotaan "haista kakka" ja piereskellään, mutta ollaan oikeasti kilttejä, etteivät opettajat suutu. Pierujuttuja muuten piisaa sivutolkulla, mikä todistaa, että vaikka pieru tosielämässä naurattaa aina, sarjakuvassa niin ei käy.

Jarkko Vehniäinen voisi kokonaan unohtaa kuvitellun sensuuriviranomaisen ja antaa vapaasti tulla paperille, mitä mieleen juolahtaa. Loppua kohden jutut muuttuvat hauskemmissa, tekijän ote on rennompaa ja huumori on paikoin kiitettävän absurdia. Se on lupaavaa jatkon kannalta.

Moni uusi sanomalehtisarjakuva noudattaa Dilbertin periaatetta: jos on pari keskinkertaista ideaa ei tarvitse osata piirtää. *Kamala luonto* erottuu niistä edukseen. Viiva on sujuvaa mutta ei liian sliipattua. Samoin mustan ja valkoisen kontrastia on käytetty paikoin taitavasti. Esimerkiksi karhu paskoo jokeen -stripin idea ei sinänsä ole kummoinen, mutta kuvallinen toteutus tekee siitä erittäin hauskan.

ANTTI VAINIO

Olli Hietala Lihan himo (Huuda Huuda)

Olli Hietalan *Lihan himo* on hyvä esimerkki onnistuneesta esikoisalbumista. Pamflettikoon sivumäärä ja tarkkaan rajattu aihe minimoivat riskin, että esikoisen tekemisestä tulisi piirtäjälle mahdoron tehtävä. Jälki onkin hallittua ja pikkulehden ulkoasu oikein mukiinmenevä.

Piirtäjänä Hietala on kokenut, vaikkei julkaisuja olekaan kertynyt vielä paljon. Hän on rennosti piirtävän sarjisbloggaajakupolven edustaja, jolle blogin pitäminen on toiminut sarjakuvakerronnan kouluna ja kokeilukenttänä. Blogissaan Hietala irroittelee usein huimasti, mutta *Lihan himo* on astetta hillitympi, vaikka mukana on nytkinhenkilökohtaista otetta ja särmää.

Sarjakuvalehdessä pohdiskellaan lihan tuotantoa ja kasvissyöntiä henkilökohtaisen ihmiskokeen kautta. Vegaanikamppiksen innoittamana päähenkilö ryhtyy haasteeseen eli kuuden kuukauden ajan kasvissyöjäksi ja kahden kuukauden ajan kokonaan vegaaniksi.

Kaikessa äärimmäisyydessä on ärsyttävät piirteensä: vegaanikamppis on täysin ymmärtämätön kaikkia lihaa syöviä kohtaan, ja lihansyöjät irvailevat hippelämään ryhtyvälle. Hietala myöntää auliisti lähtökohtansa lihaa syövänsä tavikseksi. Tämä ei estä ottamasta asioista selvää ja kokeilemasta uutta. Välillä Hietalan hahmo asettuu kriittisesti itsensä ulkopuolelle: hän arvelee olevansa oiva kohde eläinsuojelijoiden propagandalle eli herkkä ja vaikutteille altis.

Lehti osoittaa kiihkottomasti, että propagandalta tuntuvassa vaartoamisessa saattaa olla perää. Vaikka fanaatikot ovat ärsyttäviä, heitä tarvitaan raivaamaan tie niille, jotka ehkä haluaisivat osaltaan muuttaa maailmaa, mutteivät ole varmoja, miten se pitäisi tehdä. Päämääränä ei tarvitsekaan olla ehdottomuus, vaan muutos voi syntyä myös yksi valinta kerrallaan. Lihaa syövät tavikset ja vegaanit on helppo asettaa vastakkain. Ennakkoluulottomuudesta löytyy kuitenkin piilee kuitenkin tiukat määritelmät ylittävää muutosvoimaa. Saa myöntää, etteivät vegaanireseptit aina tuota pelkkiä herkku- ja lopputuloksia, ja ettei aloitteleva vegaani aina muista, oliko majoneesissa munaa. Tärkeintä on, että yrittää.

HANNELE RICHERT

Kivi Larmola Kissoja, hiiriä ja ihmisiä (Like)

Kyllä, maalla ei ole mukavaa eivätkä maalaiset viettä jatkuvaa juhannusta kuten Markku Pölösen elokuvien perusteella luulisi. Sen saa havaita myös umpihelsinkiläinen Kivi, joka muutti kymmenisen vuotta sitten Ylistaroon. Pariskunnan ja heidän kissojensa stilleben ei kuitenkaan kasva steinbeckiläiseksi draamaksi vaan sarjakuvastuu hyvin seesteisenä. Punaisessa talossa keskellä ei niin mitään ehti talon ja talouden ylläpidon ohessa pohdiskella EU-Suomen meininkä ja pohtia kissojen sopeutumista ihmisperheessä elämiseen.

Alkujaan "Saippua"-nimikkeellä otsikoiduista jaksoista osa on teemoiltaan jo ohittanut parhaan myyntipäivänsä, mutta hyvää ajankuvaa ne tarjoilevat. Reilut parikymmentä siipaletta on julkaistu Suomen Kuvalehdessä, mutta radikaalimmat jäivät pöytälaatikkoon odottelemaan aikojen avartumista ja väripainattamisen edul-

listumista. Varmuuden vakuudeksi mukana ovat myös täsmentävät esi- ja jälkipuheet.

Larmolan piirros on tutun rentoa ja toimii erinomaisesti värillisenä. Tekijä käyttää väriefektejä myös huumorin lisäajana. Tuskinpa Etelä-Pohjanmaata on konsanaan kuvattu yhtä avantgardistisella meiningillä.

Värejä lukuunottamatta *Kissoja, hiiriä ja ihmisiä* ei tarjoile suuria yllätyksiä varsinkaan niille, joille Larmolan tuotanto on ennestään tuttua. Nä-mä ovat aforisminomaisia huomioita ja kannanottoja, lastuja elämän virrassa.

VESA KATAISTO

Alan Moore ym. Rämeen olento Suom. Anssi Alanen (Egmont)

Len Weinin 1970-luvun kauhubuumien aikana luoma Rämeen olento syntyi, kun tohtori Alec Holland muuttui käveleväksi, ihmisen muotoiseksi kasviksi. Hän yrittää elää rauhassa Louisianan suolla muistellen mennyttä elämäänsä, tukenaan harvat ystävänsä.

Kokoelmaan kasatut tarinat olivat Alan Mooren ensimmäiset työt amerikkalaiselle DC-kustantamolle. Samalla ne jouduttivat hänen läpimurtoaan käsikirjoittajana.

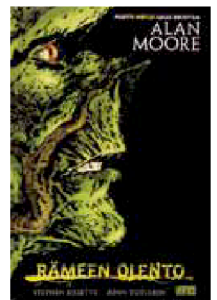
Moore aloitti pohjalta, päättämällä edellisen käsikirjoittajan kesken jättämän tarinan. Tätä Mooren pakollista harjoitustyötä ei ole aiemmin kokoelmiin liitetty, ehkä ei olisi nykyään ollut väliksi.

Saatuaan vanhan pois alta Moore lähestyy Rämeen olentoa myöhemmin tutuksi tulleella

metodillaan; ensin hahmon historia puretaan osiin, minkä jälkeen palat kootaan uuteen järjestykseen. Rämeen olento kohtaa Jack Kirbyn Demonin ja estää hullua tiedemiestä poistamasta happy ilmakehästä.

Kirjan tarinat on ensimmäistä lukuun ottamatta julkaistu suomeksi 1990-luvun alun Kalma-lehdessä. Käännös on sama, mutta tarinat on tekstitetty uudestaan ja otsikot liitetty kuvitukseen mahdollisimman elävästi. Lopputulos on hieno, joskin paperi on melko huokoista. Toivottavasti Egmont julkaisee myös jatkoa, sillä parhaat tarinat eivät mahtuneet tähän kokoelmaan.

JUHO P.E. SALO

Jim Davis – Dan Walsh Karvinen miinus Karvinen Suom. Antti Marttinen (Egmont Kustannus)

Internetin yhteisöllisyys nostaa aina välillä pintaan käytännöllisiäkin oivalluksia. Yli 30 ilmestymisvuotensa aikana Karvisesta on kehittynyt tyylipuhdas mitänsanomattomuus, jonka jokainen strippi pohjautuu tiettyyn kaavaan: ennen muuta sarjan nimihahmon sadistiseen toimintaan tai alleviivaavaan kommentointiin muita keskushenkilöitä kohtaan.

Irlantilainen Dan Walsh oli yksi niistä jotka oivalsivat, että jos yhtälöstä poistaa ilmeisimmän tekijän, koko kupletin juoni muuttuu – eikä ainakaan huonompaan suuntaan.

Garfieldminusgarfield.com -sivuilla julkaistut, enimmäkseen Jonin eli Eskon yksinäistä elämää kuvaavat stripit olivat aluksi hykerryttävää luettavaa. Karvinen oli häilytetty sarjasta huuthiiteen eli "kreikkalainen kuoro" oli poissa. Jäljelle jäi vain Eskon eksistentiaalinen angsti.

Nettisuosion laajuus johti tiedon sivusta myös Davisin aistimiin, ja kohtakos hän näki

Walshin ideassa mahdollisuuden oksastaa uuden version kuivuvaan rahapuuhiinsa.

Karvinen miinus Karvinen -teokseen on tietenkin pitänyt lisätä riisutun version ohen myös alkuperäinen strippi, mikä on varsin tarpeellista. Netissä jutut toimivat, mutta painetuna helmiä ei riitä nauhaksi asti. Idea hirttyy monotonisuuteensa.

Sille, jonka mielestä K-K on ratkiriemukkuutta, voi kertoa ilouutisen että Davisin studio on julkaissut opukselle "jatko-osan", koosteen hylättyjä Karvis-visioita suoraan firman roskakoreista.

VESA KATAISTO

